

Naslov članka/Article:

Henrik Neubauer, *Davorin Jenko in njegova glasba za gledališče*

Avtor/Author:

Franc Križnar

DOI:

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Glasba v šoli in vrtcu št. 1-2/2016, letnik 19

ISSN 1854-9721

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

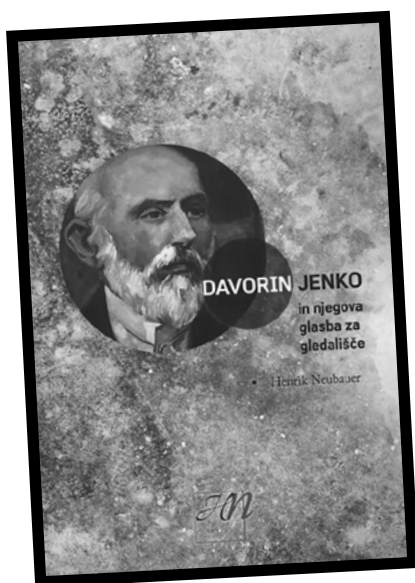
Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2016

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/glasba-v-soli-in-v-vrtcu/>

Henrik Neubauer, *Davorin Jenko in njegova glasba za gledališče*

Samozaložba, Ljubljana, 2014 (104 str.); 12,00 €

100-letnica smrti skladatelja in dirigenta Davorina Jenka (1835–1914) je botrovala več dogodkom tako v Sloveniji kot Srbiji, torej povsod, kjer je ta vseslovansko usmerjeni glasbenik pustil svoje sledi. Rodil se je premožnemu kmetu in mlinarju v Dvorjah pri Cerkljah na Gorenjskem in se kasneje šolal v Kranju, Ljubljani, Trstu in Dunaju. Poklicno je bil izšolani pravnik, a tega poklica nikoli ni opravljal. Za glasbo, ki se ji je posvetil,

pa ni imel nobene formalno (do)končane izobrazbe. Bil je torej glasbeni naivec in tovrstni avto-didaktik, zato pa izreden glasbeni talent. Te in še druge koincidence so Jenka tako umestile na listo slovenskih skladateljev, kjer je še najbolj zaslužen za dvig in razvoj slovenske glasbene romantike, še bolj pa za utemeljitelja srbskega nacionalnega glasbenega sloga; ne sam, pač pa skupaj s Kornelijem Stankovičem, Stevanom Stevanovičem Mokranjcem in Josifom Marinkovičem je bil Jenko tisti, ki je »... bil Slovenec in Srb, Slovan v eni in isti osebi, poln vseslovanskega navdušenja in prepričanja prav do konca svojega življenja« (Dragotin Cvetko, Ljubljana 1955). V 4. zvezku *Srbskega književnega glasnika* za leto 1901 je npr. celo strog Stevan S. Mokranjac objavil pohvalno oceno zbirke gledaliških pesmi Vaški lola, ki jih je Jenko napisal in priredil za klavir – »znani nasprotnik nemščine in velik zagovornik slovanstva v pesmi.« Mokranjac nadalje še piše, da so Jenkove pesmi prešle iz gledališča in vsa srbska mesta in postale zelo popularne. »Radi ga imamo in vedno ga bomo ljubili kot najboljšega od vseh slovanskih glasbenikov, ki so kdajkoli delali pri nas.« Poleg koncertov, razstave in simpozija v Cerkljah, Kranju in Ljubljani so se v letu 2014 spomnili Jenka tudi v Novem Sadu, Pančevu in Beogradu; torej povsod, kjer je v svojem skoraj 600 del obsegajočem opusu pustil svoje sledi. Po vseh teh dosežkih poznamo tudi našega

neumornega avtorja dr. Henrika Neubauerja, ki je zdaj že po svoji tradiciji aktivnega sodelovanja na mednarodnih znanstvenih simpozijih (Maribor 2012 in zdaj še Ljubljana 2014) ob predavanjih in (izvirnih) znanstvenih člankih ter referatih prišel spet na dan s knjižno monografijo.

V zvezi z omenjenim Jenkom je Neubauer tokrat prispeval svojo 35. knjigo. Ta na vsega 104 straneh prinaša za nas Slovence morda najbolj tabuiziran del Jenkovega opusa: njegovo **glasbo za gledališče**. Zakaj tabuizirano? Ker je nastala večinoma na srbskih tleh (med Pančevom in Beogradom), bila tam ohranjena, izvedena in zaradi nekaj smole s takratnimi arhivi (npr. požar v stavbi Srbskega narodnega gledališča med drugo svetovno vojno, 1941–1945) ostala skoraj nedostopna razen nekaterih izjem. Mnoge od teh pa nam zdaj skuša avtor odpreti na podlagi uporabe sekundarnih (arhivskih) virov, ki so se v številnih poročilih, kritikah, sporedih, seznamih, spiskih, gledaliških listih, dveh monografijah o Davorinu Jenku našega akademika dr. D. Cvetka (Beograd 1952 in Ljubljana 1955) vendarle ohranili. Avtor tako v uvodu še enkrat spomni na Jenkovo življenje in šolanje in nadaljuje z njegovimi poskusi na področju komponiranja operete (*Vračara ali tudi Baba Harka*; 1882). V tej knjigi je zagotovo najobširnejše poglavje, namenjeno Jenkovi glasbi za dramsko gledališče, saj je zenit Jenkovega glasbenega poustvarjanja vse od zborovodje pa do dirigenta Srbskega narodnega gledališča v Beogradu (od 1871–1902). Tu je Jenko deloval v stavbi, kjer v Beogradu še dandanes na istem odru igrajo zdaj dramske, zdaj operne in operetne predstave in plešejo balet. Za slednje predstave je Jenko vseskozi pisal spremno ali scensko glasbo, vmes pa je nastalo marsikaj izvirnega, avtorskega. Ocena teh je okoli 90 del (od vsega skoraj 600

skladb). Sledijo še opombe, zaključek, zahvala, imensko kazalo in viri ter ne nazadnje priloge. V prvi avtor piše o opereti in Jenkovi *Vračari*. Druga priloga je zaradi upoštevanja različnih virov Jenkovih dramskih predstav oz. glasbe zanje razdeljena na kar sedem odsekov. V prvem je navedena Jenkova glasba za dramske predstave v že omenjenem in osrednjem beograjskem gledališču, pa še v sorodnem beograjskem sodobnem gledališču, Donavskem narodnem gledališču v Pančevu, Narodnih gledališčih v Nišu, Užicah, Splitu, Sarajevu, Banja Luki in hrvaškem gledališču v Osijeku. Sledita dva osebna Jenkova popisa iz let 1887 in 1902, ki sta od vseh še najbolj nepopolna, saj gre za neke vrste Jenkov izbor. Sledijo seznam predstav z Jenkovo glasbo, objavljen v »Pozorištu« (1896), rokopisno notno gradivo odrske glasbe Davorina Jenka–Vladimirja Đorđevića, rokopisne skladbe scenske glasbe, ki jih je popisal Slavko Koželj, predstave z Jenkovo glasbo s seznama Dragotina Cvetka in iz članka »Serbski vremenoplov.«

Omenjena monografija je bogato likovno opremljena, saj je Neubauer posebej zanjo pridobil številne nove in za nas Slovence povsem neznane fotografije, nekaj pa jih je posebej za to priložnost opravil sam in tudi prvič objavil. V tem velja izpostaviti posmrtno masko D. Jenka (fotograf Boštjan Mohorič), saj je po podpisu k tej sliki (na str. 4 – neoštevilčena stran; op. FK!) moč razbrati, da gre za »masko, ki je bila – najbrž ves čas – v Cerkljah na Gorenjskem v javnosti nedostopnih prostorih poslovalnice Gorenjske banke, ki se nahaja v vili nekdanjega ljubljanskega župana dr. Ivana Hribarja, zato so bili v banki prepričani, da je Hribarjeva. Sto let po smrti našega skladatelja je to verjetno prva fotografija njegove nekoliko poškodovane posmrtno maske.«